

nemoguć svećenički život bez dubokog unutarnjeg, duhovnog života! Tu je na prvo mjesto uključena Euharistija, meditacija Sv. pisma, osobna i komunitarna molitva, štovanje Majke Božje i svetih. To su nužni uvjeti ljudskog i kršćanskog rasta svećenika. Samo takav on može biti suradnik Duha Svetoga u gradnji Crkve da Crkva zaista bude vjerna, da bude sveta kroz naš život!

Riječ duhovnog svećenika bit će plodna jer će u njoj biti težina prisutnosti Duha Svetoga!

Petar bi bio govorio tvrdim srcima i gluhih dušama da Duh Sveti nije bio na djelu u njegovoj riječi. Sjeme riječi Božje može, istina, pasti i na kamen i u trnje i ostaje tada bez ploda, ali ljudsko srce nikada ne postaje dobra zemlja za tu riječ bez Duha Svetoga, a ostaje uvijek kameno tlo ako se zatvori Duhu Svetomu!

Draga braćo svećenici, u ovim ozbiljnim vremenima za svijet i Crkvu ne možemo ispravno shvaćati zbivanja bez Duha Svetoga! Ne možemo djelotvorno u njima sudjelovati bez Duha Svetoga. Duh Sveti mora biti u nama! Tada ćemo biti graditelji jedinstva sa svojim vjernicima, biskupima i sa Sv. Ocem! Crkva je od Isusa Krista tako organizirana i tako Duhom Svetim vođena!

Neka bude svaki na svom mjestu i svojoj dužnosti vjeran — različiti su darovi, ali je isti Duh — i bit ćemo jedno! To je Kristova želja! Neka to bude i naša molitva! Amen.

3. SUDJELOVANJE KRŠĆANSKIH OBITELJI U DJELU ZVANJA

Marin Srakić

Prema službenim crkvenim statistikama našu zemlju, uz Španjolsku i Meksiko, još nije zahvatila kriza opadanja duhovnih zvanja. Međutim, u zadnje vrijeme mi ipak primjećujemo da konstantno iz godine u godinu ulazimo u tu krizu, što pokazuju podaci iz najrazličitijih područja naše zemlje.

Drugi vatikanski sabor u dva svoja dokumenta, u dekretu *O službi i životu prezbitera* (PO 11) i u dekretu *O svećeničkom odgoju i obrazovanju* (OT 2), govori o »djelu zvanja« koje se ima provoditi na biskupijskom, međubiskupijskom i nacionalnom planu. Prema tim dokumentima biskup je sa svojim svećentvom pozvan da se brine za nova svećenička i redovnička zvanja na svom području. No ipak »glavni prirodni vrt u kome treba da se umnažaju svećeničke mladice i da cvijeće pupa i cvate«, rekao je već prije Pijo XI, »jest, bez sumnje, domaće ognjište u kome se kršćanski misli i radi«. U istom smislu govore i spomenuti saborski dokumenti, na primjer dekret *O svećeničkom odgoju i obrazovanju*: »Dužnost promicanja svećeničkih zvanja spada na svu kršćansku zajednicu, a to joj je činiti ponajprije punim kršćanskim životom. Ovome najviše pridonose kako obitelji, koje oživljene duhom vjere, ljubavi i pobožnosti djeluju kao prvo sjemenište, tako i župe u čijem plodnom životu sami mladi sudjeluju« (OT 2). Ankete provedene u svijetu i kod nas pokazuju da su velikim dijelom dosadašnja svećenička zvanja nicala u uzornim kršćanskim obiteljima. Taj podatak vrijedi napose za stara vremena kada su kršćanski roditelji smatrali čašću da im koje dijete prihvati svećenički poziv. Neki su, na žalost, čak i silili svoje sinove da prihvate svećenički stalež, iako se oni za to nisu osjećali pozvanima.

1 Za ilustraciju uzmimo Đakovačku biskupiju, koja iza rata po broju zvanja nipošto ne spada u red biskupija s nestašicom svećeničkih kandidata. U njoj se u zadnje tri godine broj kandidata za malo sjemenište smanjio za dvije trećine. Godine 1969. prijavila su se za prvi razred gimnazije 33 kandidata, prošle godne 22, a ove godine samo 12. Druge se biskupije nalaze u gorem položaju. Tako npr. prije nekoliko godina neke su biskupije bile prisiljene otvoriti malo sjemenište, jer su nam ostala sjemeništa bila prepuna. Ako stvari budu tekle kao dosad, te iste biskupije bit će prisiljene zatvoriti novosagrađena sjemeništa, a osnovni je razlog: ne prijavljuju se ni toliko kandidata da bi se u njima mogla održavati redovita nastava.

2 PIO XI, Enciklika o svećeništvu *Ad catholici sacerdotii fastigium*, 25. prosinca, 1935. Đakovo 1936, str. 56.

No pod udarom velikih društvenih promjena i svećenikov se položaj u društvu silno promijenio. Možda su se baš zbog toga kršćanske obitelji nekih društvenih staleža gotovo potpuno isključile iz *dužnosti* i *odgovornosti* prema Crkvi s obzirom na duhovna zvanja. Prema sociološkoj anketi, provedenoj u našim sjemeništima prije nekoliko godina, 92% svećeničkih kandidata kod nas je sa sela, a tek 8% iz grada, iako je u nas 63% gradskog i industrijskog stanovništva. Dakle, glavni izvor zvanja jest selo. Međutim, u zadnje vrijeme primjećujemo pad zvanja i na selu. Razlozi su najrazličitiji. Možda je jedan od osnovnih razloga *nagli prijelaz iz seljačkog mentaliteta u polugradski i gradski*. Selo se povodi za gradom u svemu pa tako i u pogledu zvanja. K tome pridolazi i velik utjecaj *materijalizma*. Trka za *standardom*, koja je zahvatila cijelo današnje društvo, guši u kršćanskim obiteljima odgovornost za Crkvu. Veliki naš problem jest *rad u inozemstvu* koji se najviše osvećuje samim obiteljima, a od loših posljedica nisu isključena ni djeca. Mnoga djeca ovakvih roditelja i sama, kada dođu u zrelije godine, napuštaju svoje domove i idu za zaradom. Pa i *senzualnost*, koja je zarazila posebno mlade, prijeći da se netko velikodušno odazove ovome pozivu koji je nužno povezan uz samoodricanje. Ne dolaze svi razlozi opadanja zvanja iz samih obitelji. *Krizu svećeništva*, koja sve više zahvaća pojedine svećenike i cijele skupine, i sve češći slučajevi da svećenici napuštaju svoju službu, također ruše u mladima svećenički ideal i bude strah u pojedincima da će i sami tako proći u životu.

A što je s gradskim obiteljima? Dok je u društvu svećenička služba »nešto značila« i bila barem »al pari« građanskom staležu, ne samo da građanske obitelji nisu slale svoje sinove u duhovni stalež nego su ih koji put i prisiljavale. Kad je svećeništvo prestalo biti *karijera*, najednom su počela naglo opadati zvanja iz gradskih sredina. Tako se npr. ne možemo pohvaliti u tom pogledu s katoličkim obiteljima iz redova *KA*. Malo ih je koje su Crkvi dale svećenika, a između dva rata ako je tko i stupio u sjemenište, brzo ga je napuštao. Razumljivo, ni sjemeništa baš nisu bila svaki put spremna prihvatiti i sačuvati ovakvo zvanje, no izgleda da ti mladići nisu iz svojih obitelji ponijeli osnovne preduvjete za očuvanje svoga zvanja. Nitko od nas nema pravo nijekati da danas u gradskim sredinama nemamo uzornih kršćanskih obitelji, niti to da one nisu svjesne potrebe svećenika u Crkvi, no možda bismo mogli na njih primijeniti riječi kard. *Höffnera*: »*Mnogi se religiozni roditelji protive svećeničkom pozivu svojih sinova. Oni mole: 'Gospodine, daj svojoj Crkvi svećenika, ali ne od mojih sinova'*«³.

U »djelu zvanja« svatko unutar Crkve ima svoju ulogu. Od kršćanskih se obitelji traži da *otkriju, probude i odgoje* svećeničko zvanje.⁴

1. Uloga roditelja pri otkrivanju i buđenju zvanja

Kad je riječ o otkrivanju i buđenju svećeničkog zvanja, pedagozi se ne slažu. Jedni — posebno francuski — smatraju propustom, ako roditelji, kad uoče da im je dijete skloni tom pozivu, zanemare otvoreno upozoriti ga na nj.⁵ Drugi opet smatraju da odgoj u obitelji treba biti više *funkcionalan* negoli *intencionalan*, da više treba upotrebljavati *indirektne* negoli *direktne metode odgoja*. Ako roditelji već od rane mladosti djetetu jasno i otvoreno sugeriraju svećeničko zvanje, moglo bi to djetetu predstavljati moralnu prisilu, koja će prijeći da se ono samo odluči. Redovito će biti *nezgodno* da roditelji svome djetetu kažu: »*Mi bismo željeli da postaneš svećenik*«, jer u ustima nekih roditelja već i sama želja djetetu znači *zapovijed*. *Sama sklonost* djeteta prema vjeri i pobožnosti još uvijek nije siguran dokaz da se radi o svećeničkom zvanju. Potrebno je da dijete izrazi nešto više, da dade neke *pozitivne dokaze* svoje sklonosti prema svećeničkom zvanju. Razumljivo je da tu postoje neke *nijanse*, i da će drugačije izraziti svoje zvanje dječak u

³ *Relacija na Generalnom zasjedanju Kongregacije za katolički odgoj*, 16. listopada, 1970.

⁴ H. BERTHEI, *Foyers chrétiens et relève sacerdotale*, Paris 1957, str. 11.

⁵ ISTI, str. 59.

osnovnoj školi, a drugačije mladić. U slučaju da dijete pokazuje neke znakove zvanja, roditelji su pozvani da ga upozore nije li to put kojim ga Bog želi voditi.

Važan je momenat kada dijete *izabire zvanje*, stalež ili zanimanje. U tom se času i roditeljska uloga mijenja. Po svom položaju i po svom pravu oni postaju samo *savjetnici*, koji ne smiju postavljati nikakvih uvjeta s namjerom da dijete ne izabere onaj životni put za koji smatra da ga vodi prema sreći.⁶ Pod utjecajem tradicionalnog shvaćanja o *posjedovanju* neki se svim silama odupiru zvanju, napose duhovnom zvanju, prema kojem dijete osjeća naklonost. Ovakav se postupak ne samo protivi *Božjoj zamisli* nego je pravi *atentat na ljudsku slobodu*.

Neki se roditelji *ne protive* duhovnom zvanju svoga djeteta, no misle da su ga dužni izložiti kušnjama smatrajući da je samo ono pravo i od Boga dano zvanje koje uspije prebroditi sve poteškoće i zapreke. Takav bi postupak bio kriv, jer se i u slučaju svećeničkog poziva radi o krhkom čovjeku koji u času kušnje može podleći, a u opiranju svojih roditelja može vidjeti očitovanje »prave volje Božje«.

2. Odgoj svećeničkih zvanja u obitelji

Kad Sabor kaže da je obiteljska kuća »*prvo sjemenište*«, on ne želi reći da roditeljsku kuću treba pretvoriti u sjemenište. Obitelj je prvenstveno pozvana da stvori takvu atmosferu u kojoj će se dolično odgojiti *čovjek i kršćanin*. Od kršćanskih se roditelja traži da svojoj djeci pruže općeljudski odgoj. Bez tog osnovnog odgoja ne možemo zamisliti razvoj pravog svećeničkog zvanja, jer tamo gdje nije odgojen čovjek, ne može se kasnije odgojiti ni svećenik. Koliko je to važno, pokazuje nam *život u našim sjemeništima*. Ono što propusti obitelj neće nadoknaditi nikakvo sjemenište. U sjemeništu je ovakav mladić velik *problem i zapreka* za ostvarenje komunitarnog života a o posljedicama iza ređenja da i ne govorimo.

Osim općeljudskog psihičkog odgoja Sabor od roditelja traži da svoju djecu kršćanski odgoje, tj. da u dijete ucijepi »duh vjere, ljubavi i pobožnosti« (OT 2). Ovo se, naravno, *ne postizava usiljenim vjerskim odgojem*. Pretjeranost u pobožnostima neće koristiti nego štetiti eventualnom svećeničkom zvanju koje klija u duši jednog djeteta. Odgoj treba biti *normalan, religiozno normalan*, u kojem će dijete zdravo upoznati svoju okolinu (pa i onu lošu). Svaka izoliranost od svijeta stvorit će u djetetu krivu sliku o stvarnosti koja će mu mnogo smetati i kao sjemeništarcu i kao svećeniku. U naše vrijeme, kad neki povezanost svećeničke službe s disciplinom celibata stavljaju u pitanje, jedan od važnih preduvjeta za osobno prihvaćanje svete službe jest da mladić upozna »*problem žene*« na što je god moguće *naravniji i zdraviji način*. Svako lažno zamotavanje ili čak usiljeno spolno vladanje u obitelji bilo bi pogrešno.⁷ Svjestan, uzoran i pametan vjerski život u obitelji omogućit će ne samo da se zvanje probudi nego da se i pravilno odgoji.

Za ispravan odgoj budućeg svećenika veoma je važno da roditelji u djetetu stvore *pravu sliku o svećeništvu*. Danas biti svećenik nije više nešto »lijepo«, kao što se to znalo prije govoriti u našim obiteljima. Današnji čovjek u svećeniku ne gleda samo nekog *izabranika* od svijeta, koji se žrtvuje i odriče posebno na području tjelesnog života, nego *pomoćnika, skrbnika* koji kao čovjek čovjeku prenosi veselu vijest Evanđelja. Da danas biti svećenik nije lako, moraju biti svjesni i sami roditelji, jer će se u suprotnom slučaju razočarati i oni i dijete; ako su ga u tom duhu odgajali. Ako roditelji žive u nekim iluzijama, treba ih *svećenik razuvjeriti*, da uoče ne samo »*sakralni karakter*« svećeničke službe nego i *socijalni položaj svećenika u današnjem društvu*. Da bi dijete moglo i htjelo prihvatiti svećenički poziv, po-

⁶ B. HAERING, *La Legge di Cristo*, III, Brescia 1967, str. 118—119.

⁷ F. PÖEGGELER, *Die Familie — das beste Priesterseminarium?*, u *Lehendige Seelsorge* 23 (1972 1) 57.

trebno je da ga roditelji *odgajaju i u duhu žrtve* bez koje ne možemo zamisliti svećenički život.

Uz najbolju volju roditelji neće moći sami odgojiti svog sina za koga misle da bi mogao postati svećenik, nego će im nužno biti potrebna *suradnja i pomoć svećenika, župnika*. On će im pomoći ne samo da otkriju da li se radi o pravom zvanju ili ne nego da zauzmu ispravno stajalište u njegovu odgoju.

Ako im je sin već *stupio u sjemenište*, potrebno je da roditelji *suraduju sa sjemenišnim odgojiteljima*, napose u malim *sjemeništima*. To preporuča i najnoviji crkveni dokumentat o svećeničkom odgoju i obrazovanju.⁸ Muči nas problem opadanja zvanja, no postoji i drugi problem — *odlazak iz sjemeništa*. Uspjeli bismo spasiti pokoje zvanje da postoje tješnje veze između roditelja i sjemenišnih odgojitelja, naime tada bi i jedni i drugi *stvorili ispravnu sliku i zauzeli pravilan odnos prema svećeničkom kandidatu*, što je jedan od bitnih uvjeta da se jedno zvanje *sačuva i pravilno odgoji*. U nekim našim sjemeništima već se prakticiraju *sastanci roditelja, župnika i sjemenišnih poglavara*, i ova praksa, kako čujemo, nije ostala bez ploda.

Svakako, u današnje doba veoma je važno da kršćanski roditelji budu *svjesni odgovornosti za Crkvu* i da tu odgovornost ucijepu u svoju djecu. Ne radi se o odgovornosti općenito, nego o specifičnoj odgovornosti koja počinje od pojedinca. Mnogo će učiniti molitva *za zvanja*, isto tako će koristiti i razni pothvati unutar jedne biskupije, neće biti naodmet niti *umjerena propaganda za zvanja*, no sve će to biti uzalud ako »djelo zvanja« ne dopre do naših kršćanskih obitelji koje su pozvane, da otkriju, probude i odgoje nova svećenička zvanja.

4. TRIBINA »VI PITATE — MI ODGOVARAMO«

U četvrtak, 27. siječnja, poslije podne u okviru Tjedna upriličena je diskusija o pitanjima iz suvremenog hrvatskokrckvenog života i o pitanjima tematike ovogodišnjeg Tjedna.

Za »okrugli stol« bili su pozvani dr *Vjekoslav Bajsić*, dr *Josip Turčinović*, dr *Jordan Kuničić*, dr *Josip Ladika*, vlč. *Živko Kustić*, gosp. *Julije Sulić* i tajnik tjedna dr *Adalbert Rebić*.

Prvo je pitanje postavio vlč. Ante *Močibob* iz Istre o kolegijalitetu svećenika i biskupa i o tendencioznosti biskupskih izvješćivanja na Sinodi u Rimu. »Prvo: Mi smo«, veli *Močibob*, »u prošlogodišnje rezolucije unijeli rečenicu da i svećenici s biskupima stvaraju kolegijalitet, što su kasnije naši biskupi opovrgli tvrdeći da samo biskupi s Papom stvaraju kolegijalitet. Međutim, poslije je kongregacija za kler s kardinalom Wrrrightom na čelu izdala dokumentat po kojemu *kolegijalitet* vlada u Crkvi na svim razinama: papa—biskupi, biskupi—svećenici, svećenici—laici. Ovo je i sasvim logično. Nakon toga možemo konstatirati da je mjesna Crkva, u ovom slučaju Crkva u Hrvatskoj, odnosno u Jugoslaviji, 'papskija od pape'. Drugo: Naši su biskupi, nadbiskup *Kuharić* i nadbiskup *Pogačnik*, iznijeli da je pisanje našeg katoličkog tiska o Sinodi bilo nerealno i tendenciozno. Mogli bismo sada postaviti protupitanje: da li su biskupi realno izvješćivali Sinodu i Papu o realnom stanju i o realnim problemima svojih svećenika? Znamo da nisu uzeli u obzir ni učinjene ankete.« — Na to je pitanje odgovorio nadbiskup mons. *Franjo Kuharić*: »Rezolucije koje su na prošlom Tjednu ovdje učinjene date su ordinarijima da oni pokušaju rješavati neka pitanja i tu je ostvaren kolegijalitet. Što se tiče Sinode, mi imamo pravo na neke sudove odgovoriti određenim sudovima. Prošlogodišnje su rezolucije dobile svoje tumačenje u dva dokumenta, u dokumentu sinode o *svećeništvu* i o *pravdi u svijetu*. Ti dokumenti mogu biti polazište za rješavanje svećeničkih problema. Ja sam zajedno s biskupom *Jenkom* bio na Sinodi u ime Biskupskih konferencija Jugoslavije i ja sam tamo izvjestio kako stoji s pitanjem celibata i duhov-

⁸ Sv. KONGREGACIJA ZA KATOLICKI ODGOJ, *Temeljne odredbe o svećeničkom odgoju i obrazovanju* br. 12. Izdanje KS, Dokumenti 28, str. 43.